

NAJSJAJNIJA
ZVEZDA
NA NEBU

MARIJANA KIZ

Prevela
Biljana Kukoleča

Laguna

U vremena davna
Bejah ti,
Al' tajnu čuvah
Veran istini.

A šta se potom
Zbi, zlatokosa,
Ne znam, jer tamo
Ne bejah ja.

Uz glasan smeh
Slobodno trčala,
Sjajna poput Sunca,
K meni si posezala.

No ipak drugi srce ti osvoji
Dana zlohudog,
Čarolijom razdraganog
Plesa svog.

U šumu za njim,
Vedrim korakom
Ode, ne prepoznav
Vuka pod maskom.
A sad, evo, stojiš
I zuriš u mene;
Haljina ti zaprljana,
Kolena se zelene.

Kako da ostanem i primim
Te za ruku?
Kako da zalečim
Samrtnu ti muku?

Neka zato
Danas,
Noćas,
Ovog trenu,

Mastilo
I hartija
Budu molitva
Tebi namenjena.

Iz pesme Kristine Rejhil, iz zbirke *Ronjenje za belom ružom*
Prepev – Miodrag Kojadinović

U svemu postoji pukotina,
tako da svetlo može prodreti unutra

Leonard Koen

Dan šezdeset prvi

U ponedjeljak prvog juna bilo je vedro večer. Lebdeo sam nad dablinskim ulicama i kućama i najzad stigao ovde. Ušao sam preko krova. Pri svetlu koje je još dopiralo s neba skliznuo sam u dnevnu sobu i odmah sam znao da tu živi žena. Bilo je nečeg ženstvenog u nameštaju – u pastelnim bojama sofe i sličnim detaljima. Tu su stajale i dve biljke. Obe prirodne. Televizor je bio skromnih dimenzija.

Učinilo mi se da sam pristigao usred nekog događaja. Nekoliko ljudi je obrazovalo krug, pijuckali su šampanjac i pretvarali se da se smeju onome što su drugi pričali. Kako je bilo muškaraca i žena različitog uzrasta, videlo se da je to porodično okupljanje.

Bilo je tu dosta rođendanskih čestitki i odbačenog papira za umotavanje poklona. Pričali su o tome da će svi otići u neki restoran. U želji da saznam što više, pročitao sam ime na čestitkama. Bile su upućene nekoj Kejti, koja je slavila četrdeseti rođendan. Ja ne bih pomislio da je to razlog za naročito slavlje, ali ima nas raznih, barem tako kažu.

Prepoznao sam tu Kejti među njima. Deluje znatno mlađe od četrdeset godina, ali danas su četrdesetogodišnjaci kao

nekadašnji dvadesetogodišnjaci. Visoka je i tamnokosa, voli da komanduje i trudi se kako najbolje zna i ume da se održi na vrlo visokim potpeticama čizama do kolena koje je večeras obula. Ima jako energetsko polje i zrači toplinom, kao privlačna učiteljica u osnovnoj školi. (Mada joj to nije profesija. To znam, jer ja znam sve i svašta.)

Čovek koji stoji kraj nje sija mračnim ponosom, a taj ponos očito ima veze s novim platinskim ručnim satom na Kejtinom zglobu – svakako joj je to momak, partner, dragi, nazovite ga kako god želite.

Zanimljiv čovek, pun životne snage, s tako jakim energetskim vibracijama da su skoro vidljive. Zainteresovao sam se za njega.

Najuljudniji članovi tog društva zovu ga Konel. Ostali ga u sebi pomijaju kao Razmetljivca, Blic-kezonju i slično, ali to ne izgovaraju naglas. Muškarci ga uopšte ne vole. Prepoznao sam među njima Kejtinog oca, brata i zeta i mislim da nijedan ne mari za njega. Čini se da tri prisutne žene – Kejtina mama, sestra i najbolja drugarica – nisu toliko protiv njega.

Kazaću vam još nešto: taj Konel ne stanuje ovde. Čovek takve energije i snage ne bi trpeo u svojoj kući ovako mali televizor. Niti bi mario za zalivanje cveća.

Očešao sam se o Kejti u prolazu, a ona je spustila ruku na vrat i malo zadrhtala.

„Šta je?“ upitao ju je Konel ratoborno.

„Ništa. Samo mi je neko upravo prešao preko groba.“

Ma nije! „Hej!“ povikala je Kejtina starija sestra Naomi, pokazujući na ogledalo prislono uz orman. „Zar ti to ogledalo još niko nije okačio na zid?“

„Nije“, naglo je odsekla Kejti, napeto stiskajući zube.

„Ali, stoji tu već sto godina. Mislila sam da će to Konel!“

„Konel i *hoće*“, rekla je Kejti odlučno. „Sutra ujutru, pre nego što otputuje u Helsink. Zar ne, Konele?“

Nastaje opšte muvanje po sobi i češanje o zidove. U zategnutom trouglu, Konel, Naomi i Kejti šalju jedno drugom vibracije pune napetosti, a to može da se prenese i na ostale prisutne.

Među nama rečeno, *umirem* od želje da saznam šta se to tu zbiva, ali me, na moj užas, spopada nekakva sila. Nešto veće i jače od mene vuče me naniže. Vuče me kroz tepih od čiste vune i crvotočan drveni pod – na crvotočine treba nekome skrenuti pažnju – pravo u stan ispod Kejtinog. U kuhinji sam. U sudoperi punoj ustajale vode naslagana je visoka gomila lonaca, tiganja i tanjira, linoleum vekovima nije opran, a šporet je prekriven mrljama prosute hrane, kao da su se tu neki slikari takmičili u slikanju u pokretu. Dva mišićava mladića nagnuta su nad sto i pričaju na poljskom. Primakli su se licem uz lice, a razgovor im je ubrzan, skoro prožet panikom. Obojica zrače brigom, vibracije su im se ukrstile, i uvlače i mene u to, pa ne mogu da pazim na obojicu istovremeno. Srećom, otkrivam da sasvim dobro razumem poljski, a ovo je grub prevod njihovog razgovora:

„Jane, ti ćeš to da joj kažeš.“

„Ne, Andreju, ti ćeš.“

„Ja sam već jednom pokušao.“

„Andreju, tebe više poštuje.“

„Neće biti, Jane. Kao Poljak, veoma teško to razumem, ali ona obojicu slabo poštuje. Irkinje prevazilaze moje sposobnosti, ne shvatam ih.“

„Andreju, kaži joj ti – daću ti tri sarme.“

„Daj mi četiri, pa ću to učiniti.“

(Dve poslednje rečenice sam izmislio.)

U kuhinju ulazi osoba koja je predmet njihove žustre rasprave i ja nikako ne shvatam zašto je se toliko plaše ta dva krupna i jaka momka, tetovirana, s pomalo pretećim kratkim frizurama.

Ta sitna osoba je, za razliku od njih dvojice, vrlo *ljupka*. Deluje kao slatka mala lasica, s urokljivim očima i dugim trepavicama i mnoštvom kovrdžica, kao u čupavca iz kutije, koje joj se slobodno rasipaju po ramenima. U srednjim je dvadesetim godinama, tako deluje na prvi pogled, i prepuna je vibracija koje se u cik-cak kreću kroz vazduh oko nje.

Drži gotovo jelo. Ono izgleda vrlo odbojno. (To je sivkasti rozbif, ako vas zanima.)

„Hajde!“, šišti Jan Andreju.

„Lidija.“ Andrej pokazuje na kuhinju koja, istini za volju, jeste vrlo prljava. „Mogla bi ponekad malo da počistiš!“, kaže na engleskom.

„Hoću jednom“, slaže se ona s njim i uzima viljušku iz sušilice. „No to, nažalost, neće biti u ovom životu. Makni se odatle.“

Andrej se brzo izmiče, da bi ona mogla prići mikrotalasnoj pećnici. Pakosno zabada viljušku u celofan koji pokriva njenu večeru. Bocka je četiri puta, a svaki put to zazvuči kao mala eksplozija, dovoljno glasna da Janu zaigra levo oko, a zatim ubacuje celo pakovanje u pećnicu. Ja joj se približavam s leđa s namerom da se predstavim, ali me ona otera jednim pokretom, kao da sam mušica.

Mene!

Zna li ona ko sam ja?

Andrej ponovo pokušava: „Lidija, molim te... Jan i ja smo to mnogo puta učinili.“

„Pa, to je dobro za vas.“ Brzo izdahne dok u muljavoju sudoperi odoka pronalazi najmanje prljav nož i ispire ga pod slavonom pola sekunde.

„Evo, uzeli smo i papirne ubruse“, kaže slabim glasom Andrej i maše prema njoj komadom papira.

„Pa i to je dobro za vas.“ Kako su joj samo beli zubi i blistav osmeh.

„Čuj, stanuješ ovde već tri nedelje. Nisi nijednom počistila. Moraš nekad i da počistiš.“

Neočekivan talas emocija, crnih i gorkih, dopire od nje. Čini se da ona negde ipak nešto čisti. Ali ne ovde. Pa gde onda?

„Andreju, kupuščiću moj poljski, i ti Jane, moj drugi poljski kupusu, zamislite da je situacija obrnuta.“ Maše i dalje umrljanim kuhinjskim nožem da bi istakla svoje reči. Ja, recimo, znam da se na tom nožu nalaze barem 273 različite bakterije, ali znam i to da bi se samo veoma hrabra, herojska bakterija suprotstavila Lidiji.

„Kako to, obrnuto?“, pita zburjeni Andrej.

„Pa, recimo da ovde stanuju jedan muškarac i dve žene. Taj muškarac ne bi ništa radio, žene bi sve obavile umesto njega. Zar ne?“

Mikrotalasna se oglašila dvostrukim piskom. Izvadila je svoju neprivačnu večeru pa s očaravajućim smeškom izašla iz kuhinje da pogleda nešto na internetu.

Kakva opasna ženica! Potpuno zadivljujuća vrsta zapovednice.

„Opet nas je nazvala kupusima“, rekao je Jan ukočenog lica. „Mrzim kad nas tako zove.“

Ma koliko bio radoznao da vidim šta će sledeće poteći iz Jana – možda čak i suze – bio sam povučen dalje. Nadole, nadole, kroz otrcane linoleum i trošne grede, u drugi stan. Taj je bio još mračniji. Nakrcan teškim tamnosmeđim nameštajem, preglozmaznim za tu sobu. Na podu je bilo nekoliko ćilimova s raznim neusklađenim šarama a na prozorima zavese, tako guste kao da su kukičane. U teškoj naslonjači je sedela turobna stara žena. Noge je malo razmaknula, da bi se stopalima čvrsto oslonila o pod. Činilo se da ima sto pedeset godina. Gledala je nekakvu emisiju o baštovanstvu, tako namrštena da biste se zakleli kako misli da u životu nije čula veću glupost. Večite biljke? Nema takvih, gluperdo jedna. Sve živo umire!

Odlebdio sam pokraj nje, u malu spavaću sobu, jedva nešto veću od susedne i podjednako mračnu, gde sam, na svoje čuđenje, ugledao velikog dugouhog psa, tako krupnog i sivog da sam u prvom času pomislio da je magarac. Sklupčao se u jednom uglu, s njuškom na šapama, i delovao je nadureno, a onda je osetio moje prisustvo i uzbunio se. Ne možete zaobići životinje. One su na drugoj frekvenciji. Sve to zavisi od frekvencije.

Ukočio se od zapanjenosti i straha, načuljio je duge magareće uši i tiho režao, pa se onda, odjednom, predomislio. Jadni zbunjeni blesavko. Da li sam prijatelj ili neprijatelj? Nije imao pojma.

A tek kako se zvao! Za divno čudo, zvao se Gundalo. Potpuno nepravedno, jer to i nije pravo ime. Problem s tim stanom je to što u njemu ima previše stvari, pa se vibracijama ukrštaju putevi i veoma se usporavaju.

Ostavio sam magarećeg psa i vratio se u dnevnu sobu do rolo-stola od mahagonija, teškog i glomaznog kao odrastao slon. Na njemu je ležala mala hrpa otvorene pošte iz koje sam saznao da se žena zove Džemajma.

Pored te gomile koverata ugledao sam fotografiju mladog čoveka u srebrnom ramu i odjednom spoznao da je njegovo ime Fion. To znači lepi. Ko li je on? Džemajmin zaručnik, ubijen davno, u Burskom ratu? Ili je umro od gripa koji je harao 1918. godine? Ali fotografija nije nalikovala na one iz Prvog svetskog rata. Tadašnji muškarci, u uskim uniformama, uvek su se pred kamerom držali tako kruto i bili nekako četvrtasti, da pomislite kako im je puška privezana uz leđa. Svi imaju male četkaste brkove, a pogled im je tako staklast i ukočen da poverujete kako su, zapravo, preparirani. Fion je međutim izgledao kao princ iz bajke, i to najpre zbog poduže, talasaste i svetle kose te četvrtaste vilice. Odeven je u kožnu jaknu i izbledele farmerke i čuču kraj leje s cvećem; drži grumen zemlje i pruža

mi ga s blistavim osmehom, skoro previše sladunjavim, kao da nudi mnogo više – bože dragi! Kao da mi je namignuo! Da, namignuo je. Ta fotografija mi je namignula. A u tom njegovom osmehu blista srebrna zvezda. Neverovatno!

„Osećam ja tvoje prisustvo!“, dreknula je Džemajma i na smrt me prestravila. Bio sam skoro zaboravio na nju dok sam zurio u njenog princa i njegovo smeškanje i namigivanje.

„Znam da si tu“, kazala je. „I uopšte te se ne plašim!“

Znači, oseća me. A nisam joj ni prišao. Senzitivnija je nego što izgleda.

„Pokaži mi se!“, naredila je.

Hoću, gospoja, hoću, svakako. No neću još. Mora da ti istekne vreme. Ionako osećam da me nešto vuče nadole. Sada sam u stanu u prizemlju. Kroz prozor dnevne sobe vidim i ulicu. Osećam da u tom stanu ima mnogo ljubavi. A ima i još nečega...

Na sofa pred televizorom sa ekranom od 32 inča sede muškarac i žena koji su tako tesno pripijeni da sam načas pomislio kako je to jedna osoba, čudno, mitološko, dvoglavo biće s tri noge, koje mi baš i nije neophodno u ovom času. (Tu je i četvrta noga, ali se ne vidi od telâ.)

Na podu su dva tanjira s ostacima solidne večere: krompir, crveno meso, neki sos, šargarepa, možda malo pretežak obrok za jun mesec, ali šta pa ja znam o tome?

Mejv, lepo vidim, ima plavu kosu i rumene obraze, poput naslikanog anđela. Ona je devojka sa sela i spada u one bucmaste heruvimske tipove koji uvek deluju sveže. Sada živi u Dublinu, ali oko nje se još oseća dašak slatkog, čistog seoskog vazduha. Ne plaši se blata. Ni kravljih vimena, ni kokošaka koje se tele... (Ponekad opazim da nešto brkam.) Ali ta se žena plaši nečeg drugog.

Meta je teško videti jer su njih dvoje tako prepleteni da mu je lice skoro sasvim sakriveno. Čudno, gledaju istu emisiju o

baštovanstvu kao i Džemajma na spratu iznad. Za razliku od nje, izgleda da smatraju kako je taj program vrlo zabavan...

Odjednom osećam prisustvo još jednog čoveka. To je slab trag, ali me navodi da lutam unaokolo tražeći ga. Kao ostali stanovi u zgradi, i ovaj ima dve spavaće sobe, ali ovom paru samo jedna služi za spavanje. Od druge, manje, napravili su kućni ured – tu je sto s kompjuterom i neka sportska oprema (štapovi za šetnju, reketi za badminton, jahaće čizme i slično), ali nema ležaja niti ičega za spavanje.

Njuškam i dalje unaokolo. U kuhinji vidim dve šolje iz kompleta *Podž i Rodž* i dve slične činijice za žitarice sa slikama tigra, od svega ima po dva komada. Šta god značilo to dodatno muško prisustvo, on ne živi ovde. A po izždžigljalnoj travi u zadnjem dvorištu koje se vidi s prozora spavaće sobe moglo bi se zaključiti i to da ne šiša travu. Vraćam se u dnevnu sobu i približavam se anđeoskoj Mejv. Želim da joj se *prijateljski* predstavim, ali ona širi ruke kao da pliva na suvom i odvajaju se od Meta. Oslobađa ga se i seda sasvim uspravno. Lice joj je naglo pobledelo a ustima, bez ikakvog zvuka, oblikuje veliko slovo o.

Met se koprca da se uspravi na kauču u koji je utonuo, i podjednako je uznemiren: „Mejv! Mejv! Pa to je samo baštovanstvo. Da li su nešto rekli?“ Veoma je zabrinut. Kad ga bolje pogledam, vidim da je vrlo mlad i da ima prijatno lice puno poverenja, a verujem i da se osmehuje uvek kada nije ovoliko brižan.

„Ne, nije ništa...“, progovorila je Mejv. „Izvini, Mete, samo sam osetila... ama, dobro sam, sve je u redu.“

Vratili su se u pređašnji položaj, iako pomalo oklevajući. Uznemirio sam je. Uznemirio sam oboje, a to nisam namerao. Baš su mi se dopali; dirnula me je njihova neuobičajena uzajamna nežnost.

„Dobro“, rekao sam (mada me, naravno, ne mogu čuti). „Odoh ja!“

Ožalošćeno sedam na stepenik ispred vrata. Još jednom proveravam adresu: Zvezdana ulica, broj šezdeset šest, Dablin 8. Crvena ciglena kuća u džordžijanskom stilu, s plavim ulaznim vratima i zvekirom u obliku banane. (Neki prethodni stanar bio je duhovit metalac. Svi su ga mrzeli.) Da, kuća je sagrađena od crvene cigle. Jeste, u džordžijanskom je stilu. Da, ima plava vrata. Da, ima i zvekir u obliku banane. Na pravom sam mestu. No, nisam bio upozoren da ovde stanuje toliko ljudi.

Savetovali su mi da uvek očekujem neočekivano. Ovo nije bilo neočekivano koje sam očekivao. Ovo je *pogrešno* neočekivano.

A nemam koga da pitam. Tu sam, sasvim prepušten sebi, kao ubačeni tajni agent. Moram sve sam da rešavam.